

Skog Alnarp

Ungskogen i norr illa ute

Älgbete och dåliga föryngringar gör att tillväxten avtar i norra Sverige. Jämfört med tidigare förväntningar minskar den med drygt sju miljoner kubikmeter om året.

På uppdrag av Skogsstyrelsen har Sveriges lantbruksuniversitet analyserat följderna av problemen i ungskogen i tre av de nordliga länen.

– Läget är väldigt bekymmersamt då det gäller tillväxten. Skadorna är redan ett faktum och nu har vi en negativ utveckling. För att den ska brytas krävs aktiva åtgärder, säger professor Urban Nilsson.

UTGÅNGSPUNKTEN är Äbin (älgbetesinventeringen). Den görs över hela landet för att kartlägga älgbetet, men är också användbar för att analysera tillståndet i ungskogen. För de norra länen handlar det om över 50 000 cirkelrunda provtytor inom vilka träden mäts och registreras. Vid kontrollen är de 1 - 4 meter höga, men andra ord handlar det om ungskog som antingen är röjd eller färdig för rövning. Uppåt 90 procent har planterats med tall eller gran, men resultatet blir något helt annat. För att få en produktiv

barrskog inför framtiden bör det finnas minst 1500 unga, planterade, träd per hektar. I Norrbotten har mindre än 20 procent av ungskogsarealen förutsättningar att nå målet. Resten blir blandad barrskog, blandskog med löv eller glesa områden med spontan tillväxt.

Investeringen i föryngring är med andra ord till stora delar bortkastad och nyttan av de förädlade plantorna, med bättre tillväxt, går till stor del förlorad.

I Västerbotten har 40 procent av föryngringarna förutsättningar att nå målet och i Jämtland knappa 30 procent.

– Orsakerna är i huvudsak betesskador av älg, men även föryngringarna skulle kunna bli bättre. Bra markberedning, rätt plantval, bra hantering och val av planteringspunkt betyder mycket. Kostnaderna är väldigt pressade vilket ger mindre tid till ett omsorgsfullt arbete med planteringarna, konstaterar Urban Nilsson.

FORSKARNA har med hjälp av analysprogrammet Heureka beräknat vad det innebär på 100 års sikt.

Om inget görs sjunker volymtillväxten i de tre länen från knappa 30 till drygt 26 miljoner kubikmeter per år. Det blir därmed betydligt sämre än Skogsstyrelsens tidigare beräkningar (SKA-15)

Betad tall

där det förutses en ökning med några miljoner kubikmeter.

Det här kan jämföras med en utveckling där allt görs rätt med 2 000 förädlade tallar per hektar. Då förväntas tillväxten bli 40 miljoner kubikmeter om året i Norrbotten, Västerbotten och Jämtland.

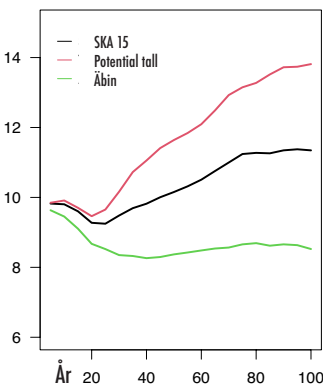
– Den utvecklingen är knappast realistisk, men det visar ändå potentialen, säger Urban Nilsson.

FRÅGAN är vad man kan göra åt problemen.

– Omplantering är väldigt dyrt, därför lär vi få leva med konsekvenserna av dagens misslyckade föryngringar. För att bryta den nedåtgående trenden finns några olika alternativ. Bättre föryngringsarbete och åtgärder mot älgen har förstas effekt, men det är uppenbarligen inte lätt.

– Ett alternativ är att byta trädslag. Contortatall är inte uppskattat av älgen, men inte heller av rennäringen och skogsbruket. Sibirisk lärk klarar sig ganska bra mot bete genom att skjuta nya skott. Ett tredje alternativ, jag tror allt

Volymtillväxt miljoner kubikmeter per år

Läget i Norrbotten. Övre röda linjen visar den möjliga potentialen med förädlad tall de närmsta 100 åren. Mellersta linjen visar Skogsstyrelsens beräkningar och den nedre gröna linjen prognosen efter Äbin-inventeringarna.

mer på, är planterad förädlad björk. Inom 20 år kan förädlarna få fram björk med 30 - 50 procents bättre tillväxt. Även om björkförädlingen för de norra breddgraderna inte kommit riktigt lika långt som i södra Sverige finns det en förädlingspopulation och fröproduktion kan starta inom en relativt snar framtid.

Det återstår dock att se hur planterad björk klarar bete.

I DAGENS drabbade ungskog kan det bara bli sämre. Eftersom alla träden inte är uppe i älgssäker ålder (4 - 5 meter) kan det bli fler betesskador. Dessutom har olika svampskador blivit vanligare på tallen i norr, vilket i kombination med bete är så kallad multiskadad skog.

Effekten blir mindre virkesvolym. Det drabbar skogsägaren och industrin, dessutom minskar skogens klimatnytta.

– Problemen blir väldigt tydliga när vi tittar hundra år fram i tiden, konstaterar Urban Nilsson.

Urban Nilsson

